

R O M A N I A
MINISTERUL EDUCATIEI NATIONALE

Str. Gen. Berthelot 28-30, Bucuresti – 70738, Tel.& Fax. (+40 1) 310.4214/3145420

Limba și literatura română

Programa pentru institutori / educatoare

- examenul de definitivare în învățământ
- obținerea gradului didactic II

Tematica pentru

- obținerea gradului didactic I
- perfecționarea periodică

Aprobate prin
Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. _____ /
_____2000

PROGRAMA PENTRU OBTINEREA GRADELOR DIDACTICE: DEFINITIVAT, GRADUL II, GRADUL I SI PENTRU EXAMENELE DE PERFECTIONARE Institutori / Educatoare

(absolventi ai Scolilor Normale si ai Colegiilor Universitare Pedagogice de Institutori)

In contextul actual al reformei invatamantului, cadrul didactic se afla in fata unei reale provocari. E vorba de lupta cu inertia si de desfasurarea creativa si libera a aptitudinilor sale de cadru didactic.

Pentru obtinerea gradelor didactice, educatoarele trebuie sa cunoasca si sa inteleaga:

- Legea Invatamantului nr.84/1995 si politica educationala a statului roman;
- Documentele oficiale care reglementeaza aplicarea obiectivelor de politica educationala;
- Directiile generale ale reformei actuale a invatamantului;
- Caracteristicile psihologice ale perioadelor de varsta cuprinse in invatamantul prescolar dar si modul sau specific de manifestare, in vederea unei aplicari diferite a cerintelor programei;
- Metode noi, specifice, de predare-invatare-evaluare la copilul prescolar, in acord cu evolutia invatamantului prescolar pe plan mondial.

I. PRINCIPII CARE AU STAT LA BAZA ELABORARII PROGRAMEI:

- corelarea si actualizarea continutului didacticii specialitatii in raport cu noile achizitii din pedagogie, psihologie si didactica;
- compatibilizarea continuturilor specialitatii si didacticii acesteia cu cele ale noului curriculum prescolar si elaborarea unor teme care sa se coreleze cu acesta;
- accentuarea caracterului aplicativ al continuturilor;
- asigurarea unui echilibru adecvat intre temele ce vizeaza actualizarea continuturilor, cele centrate pe corelatii intra si interdisciplinare, precum si cele cu valoare operationala;
- conceperea unor teme care au ca obiective: inovarea practicii scolare, precum si formarea unui mod de gandire flexibil, a capacitatii decizionale, a creativitatii individuale si de grup a educatoarei in procesul didactic;
- repunerea in drepturi a educatiei pentru valori.

II. OBIECTIVE GENERALE:

- Aprofundarea cunostintelor de baza din specialitate si aplicarea acestora in contexte variate;
- Cultivarea creativitatii individuale si de grup in procesul didactic;
- Cunoasterea si aplicarea noilor directii de dezvoltare a invatamantului prescolar corelate cu evolutia acestui segment pe plan mondial.

III. DISCIPLINE DE EXAMEN SI FORMULA DE EXAMINARE:

- **Definitivat:** Limba si literatura romana (cu elemente de metodica predarii limbii si literaturii romane la nivelul prescolar) - scris; Metodica predarii limbii si literaturii romane in invatamantul prescolar (oral); Pedagogie si psihologie - scris; Proba practica (inspectia la clasa).
- **Gradul II:** Literatura pentru copii (cu elemente de metodica predarii limbii si literaturii romane la nivelul prescolar) - scris; Metodica predarii limbii si literaturii romane in invatamantul prescolar - scris; edagogie si psihologie - oral; Proba practica (inspectia la clasa).
- **Gradul I:** Lucrare metodico-stiintifica pentru obtinerea gradului didactic I; Sustinerea lucrarii; Proba practica (inspectia la clasa).

DEFINITIVAT

1. Limba si literatura romana (scris)

Obiective specifice:

1. sa aplice normele limbii literare in orice activitate de comunicare;
2. sa cunoasca valorile literaturii romane in vederea transmiterii acestora in procesul didactic;
3. sa stapaneasca notiuni de vocabular si de stilistica;
4. sa creeze situatii de invatare pentru copiii prescolari, pornind de la textul literar.

Itemi:

- 1.1.redactarea unei lucrari in care sa se aplice normele limbii literare;
- 1.2.elaborarea unui eseu, a unei povestiri, a unei caracterizari de personaj avand ca punct de plecare un text dat.

- 2.1.incadrarea textului dat in genul (specia) caruia ii apartine;
- 2.2.stabilirea locului textului dat in structura compozitionala a operei din care face parte;
- 2.3.extragerea si analiza, identificarea si operationalizarea notiunilor de teorie literara specifice textului;
- 2.4.relevarea cailor si mijloacelor adecvate de apropiere a copilului de textul literar.

- 3.1.recunoasterea si explicarea folosirii semnelor de punctuatie si a situatiilor ortografice intr-un text dat;
- 3.2.depistarea perechilor semantice(sens propriu-sens figurat, sinonimie, antonimie, omonimie, paronimie etc.);

- 3.3.recunoasterea mijloacelor de imbogatire a vocabularului;
- 3.4.identificarea valorilor specifice ale lexicului in diverse stiluri functionale.

- 4.1.manifestarea creativitatii si originalitatii prin folosirea textului literar in activitatile cu copiii;
- 4.2.relevarea unor cai si mijloace de stimulare a creativitatii copiilor, plecand de la modelele oferite de operele literare cunoscute de acestia;
- 4.3.recunoasterea unor probleme de limba si adaptarea acestora la nivelul de intelegere al copiilor prescolari, in vederea formarii la acestia a unei exprimari corecte.

Continuturi:

1.1 - Literatura romana

I. NOTIUNI DE TEORIE LITERARA:

- Concepte fundamentale ale analizei operei literare in proza si in versuri (notiunea de opera literara; limbajul poetic; imaginea poetica; subiectul; compozitia, procedee, personajul).
- Genurile literare (liric, epic, dramatic). Particularitati. Principalele specii literare.

II. GENUL LIRIC

II.1 - Lirica populara

- Doina, Cantecul de leagan
- Proverbe, zicatori, ghicitori
- Folclorul copiilor (cantece formula, recitative, numaratori)

II.2 - Lirica culta

- Vasile Alecsandri - "*Pentru tine, Primavara*", "*Miezul iernei*"
- Tudor Arghezi - "*Testament*", "*Zdreanta*", "*Talharul pedepsit*"
- George Cosbuc - "*Nunta Zamfirei*", "*Iarna pe ulita*", "*La oglinda*"
- Mihai Eminescu - "*Luceafarul*", "*Scrisoarea III*", "*Revedere*", "*Dorinta*"
- Octavian Goga - "*Noi*", "*Dascalita*"
- Nichita Stanescu - "*Cantec*"
- George Toparceanu - "*Rapsodii de toamna*", "*Balada unui greier mic*"

III. GENUL EPIC

- Vasile Alecsandri - "*Legenda randunicai*", "*Legenda ciocarliei*"
- Ion Creanga - "*Amintiri din copilarie*", "*Povestea lui Harap Alb*"
- Ion Luca Caragiale - "*Vizita*", "*Di.Goe*", "*Un pedagog de scoala noua*"
- Petre Dulfu - "*Ispravile lui Pacala*"
- Mihai Eminescu - "*Fat Frumos din lacrima*"

- Emil Garleanu - *"Caprioara"*
- Calin Gruia - *"Condeiele lui Voda", "Legenda Florii Soarelui"*
- Petre Ispirescu - *"Tinerete fara batranete si viata fara de moarte", "Sarea in bucate"*
- Marin Preda - *"Morometii" vol.I*
- Liviu Rebreanu - *"Ion"*
- Ion Slavici - *"Florita din codru", "Moara cu noroc"*
- Mihail Sadoveanu - *"Baltagul", "Dumbrava minunata", "In padurea Petrisorului"*
- Ion Alexandru Bratescu Voinesti - *"Puiul"*

III. GENUL DRAMATIC

- Vasile Alecsandri - *"Chirita in provincie"*
- Ion Luca Caragiale - *"O scrisoare pierduta"*
- Barbu Stefanescu Delavrancea - *"Apus de soare"*
- Camil Petrescu - *"Jocul ielelor"*

4.2 - Limba romana

I. LIMBA SI STIL

- Relatia limba - gandire
- Limba - limbaj - vorbire
- Limba ca sistem de semne
- Procesul comunicarii prin limbaj
- Caracterul de sistem al limbii
- Stiluri

II. PUNCTUATIE SI ORTOGRAFIE

- Principii care stau la baza ortografiei
- Semnele de punctuatie si de ortografie
- Functionalitatea semnelor de punctuatie si a semnelor ortografice

III. VOCABULARUL

- Vocabularul ca totalitate a cuvintelor limbii romane
- Vocabular fundamental si masa vocabularului
- Cuvantul ca unitate de baza a vocabularului
- Sensul cuvintelor
- Sens lexical si sens gramatical
- Relatii semantice intre cuvinte (sinonimie, antonimie, omonimie, paronimie, polisemie)
- Structura morfologica a cuvantului
- Imbogatirea vocabularului (mijloace interne, mijloace externe)
- Resurse stilistice ale vocabularului; Expresii si locutiuni

IV. FONETICA SI FONOLOGIE

- Fonetica - stiinta
- Fonemul
- Silaba si despartirea cuvintelor in silabe
- Accentul

V. MORFOLOGIE

- Partile de vorbire - substantiv, articol, adjectiv, pronume, numeral, verb, adverb, prepozitie, conjunctie, interjectie (definitie, clasificare, functii sintactice, ortografie si ortoepie)
- Valori stilistice ale verbului si ale adverbului
- Valori expresive ale interjectiilor

VI. SINTAXA

- Propozitia si felul propozitiilor
- Coordonarea si subordonarea in propozitie
- Fraza si felul propozitiilor in fraza
- Coordonarea si subordonarea in fraza
- Subiectul
- Predicatul
- Atributul
- Complementul

BIBLIOGRAFIE

1. **Andrei, Mihai; Ghita, Iulian** - *Limba romana (fonetica, lexicologie, gramatica, stil si compozitie, exercitii)*, E.D.P. Bucuresti, 1983.
2. **Avram, Mioara** - *Ortografia pentru toti*, Editura Academiei, Bucuresti, 1990.
3. **Avram, Mioara si colab.** - *Dictionarul ortografic, ortoepic si morfologic al limbii romane*, Editura Academiei, 1983.
4. **Bidu-Vranceanu, Angela; Forascu, Narcisa** - *Cuvinte si sensuri*, Editura Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 1988.
5. **Coteanu, Ion; Forascu Narcisa; Bidu-Vranceanu, Angela** - *Limba romana contemporana*, E.D.P. Bucuresti, 1985.
6. **Constantinescu Dobridor, Gheorghe** - *Mic dictionar de terminologie lingvistica*, Editura Albatros, Bucuresti, 1980.
7. **Hristea, Theodor** - *Sinteze de limba romana*, E.D.P., Bucuresti, 1984.
8. **Kayser, Wolfgang** - *Opera literara*, Editura Univers, Bucuresti, 1979.
9. **Marino, Adrian** - *Dictionar de idei literare*, editura Eminescu, Bucuresti, 1973.
10. **Wellek, Rene; Waren, Austin** - *Teoria literaturii*, EPLU, Bucuresti, 1967.
11. **Manualele de Limba romana**, cl.aIXa, aXa, aXIa, aXIIa pentru Scolile Normale (ultima editie).
12. Operele mentionate in capitolul **Continuturi**.

GRADUL DIDACTIC II

1. Literatura pentru copii (scris)

Obiective specifice:

1. sa aplice normele limbii literare in orice activitate de comunicare;
2. sa cunoasca valorile literaturii romane in vederea transmiterii acestora in procesul didactic;
3. sa creeze situatii de invatare pentru copiii prescolari, pornind de la textul literar.

Itemi:

- 1.1.redactarea unei lucrari in care sa se aplice normele limbii literare;
 - 1.2.elaborarea unui eseu, a unei povestiri, a unei caracterizari de personaj avand ca punct de plecare un text dat.
 - 2.1.incadrarea textului dat in genul (specia) caruia ii apartine;
 - 2.2.stabilirea locului textului dat in structura compozitionala a operei din care face parte;
 - 2.3.extragerea si analiza, identificarea si operationalizarea notiunilor de teorie literara specifice textului;
 - 2.4.relevarea cailor si mijloacelor adecvate de apropiere a copilului de textul literar.
-
- 3.1.manifestarea creativitatii si originalitatii prin folosirea textului literar in activitatile cu copiii;
 - 3.2.relevarea unor cai si mijloace de stimulare a creativitatii copiilor, plecand de la modelele oferite de operele literare cunoscute de acestia;
 - 3.3.recunoasterea unor probleme de limba si adaptarea acestora la nivelul de intelegere al copiilor prescolari, in vederea formarii la acestia a unei exprimari corecte.

Continuturi:

I. NOTIUNI GENERALE:

- Conceptul de literatura pentru copii.
- Sfera literaturii pentru copii.
- Genuri si specii literare accesibile copiilor de varsta prescolara.
- Valoarea instructiv-educativa a literaturii pentru copii.
- Accesibilizarea operelor.

II. GENUL LIRIC

II.1 - Lirica populara

- Proverbe, zicatori, ghicitori
- Folclorul copiilor (cantece formula, recitative, numaratori)

II.2 - Lirica culta

- Vasile Alecsandri - "*Pentru tine, Primavara*", "*Miezul iernei*"
- Tudor Arghezi - "*Testament*", "*Zdreanta*", "*Talharul pedepsit*"
- George Cosbuc - "*Iarna pe ulita*", "*La oglinda*"
- Mihai Eminescu - "*Revedere*", "*Dorinta*"
- Elena Farago - "*Gandacelul*", "*Catelusul schiop*"
- Octavian Goga - "*Noi*", "*Dascalita*"
- Nichita Stanescu - "*Cantec*"
- George Toparceanu - "*Rapsodii de toamna*", "*Balada unui greier mic*"

III. GENUL EPIC

- Vasile Alecsandri - "*Legenda randunicai*", "*Legenda ciocarliei*"
- Hans Christian Andersen - "*Lebedele*", "*Cenusareasa*"
- Ion Creanga - "*Amintiri din copilarie*", "*Povestea lui Harap Alb*", "*Fata babei si fata mosneagului*", "*Capra cu trei iezi*"
- Ion Luca Caragiale - "*Vizita*", "*Dl. Goe*", "*Un pedagog de scoala noua*"
- Petre Dulfu - "*Ispravile lui Pacala*"
- Mihai Eminescu - "*Fat Frumos din lacrima*"
- Emil Garleanu - "*Caprioara*"
- Calin Gruia - "*Condeiele lui Voda*", "*Legenda Florii Soarelui*", "*Ciubotelele ogarului*"
- Fratii Grimm - "*Cenusareasa*", "*Alba-ca-Zapada*"
- Petre Ispirescu - "*Tinerete fara batranete si viata fara de moarte*", "*Sarea in bucate*"
- Charles Perrault - "*Scufita Rosie*"
- Ion Slavici - "*Florita din codru*"
- Mihail Sadoveanu - "*Dumbrava minunata*"
- Ion Alexandru Bratescu Voinesti - "*Puiul*"

BIBLIOGRAFIE

- 1) **Pop, Mihai; Ruxandoiu, Pavel** - *Folclor literar romanesc* - E.D.P., Bucuresti, 1999
- 2) **Stoica, Cornelia; Vasilescu, Elena** - *Literatura pentru copii* (Manual pentru Scolile Normale - cls.aXIIa), E.D.P., Bucuresti, 1998
- 3) Operele mentionate in capitolul **Continuturi**.

5. Metodica predării activităților de educare a limbajului în învățământul prescolar (scris - definitiv și oral - gradul II)

Obiective specifice:

1. să identifice și să definească mijloace și procedee adecvate vârstei prescolare de realizare a obiectivelor programei de educare a limbajului;
2. să ilustreze soluții noi și variate de rezolvare a problemelor apărute în procesul didactic și să le argumenteze din punct de vedere psiho-pedagogic;
3. să elaboreze proiecte didactice eficiente și coerente pentru activitățile de educare a limbajului desfășurate în învățământul prescolar.

Itemi:

- 1.1. corelarea mijloacelor și procedeele de lucru cu prescolarii cu obiectivele programei de educare a limbajului;
- 1.2. explicarea unor mijloace și procedee de educare a limbajului la vârsta prescolară.

- 2.1. selectarea soluției optime de rezolvare a situațiilor didactice apărute în procesul de predare-învățare-evaluare a cunoștințelor din domeniul limbajului pentru o grupă de vârstă;
- 2.2. utilizarea cunoștințelor de metodica a educării limbajului la prescolari în contexte variate;
- 2.3. crearea unor situații de învățare integrată a cunoștințelor de limbaj în alte categorii de activități prezente în planul de învățământ pentru învățământul prescolar.

- 3.1. elaborarea unor obiective operaționale clare și coerente în concordanță cu obiectivele de referință ale programei de educare a limbajului și cu specificul grupei de vârstă la care se face referința;
- 3.2. proiectarea evenimentelor didactice în acord cu tipul de activitate; aprecierea corectă a strategiilor de predare-învățare-evaluare pentru tipul de activitate și grupa de vârstă alese.

Continuturi:

1. Obiectul și importanța studierii metodicii educării limbajului la prescolari.
2. Rolul limbajului în dezvoltarea generală a copiilor prescolari.
3. Particularitățile procesului de cunoaștere și ale dezvoltării limbajului la vârsta prescolară.
4. Obiectivele cadru, obiectivele de referință și exemplele de comportamente propuse de programa pentru educarea limbajului la prescolari.
5. Mijloacele și procedeele folosite în activitățile de educare a limbajului la prescolari.
6. Activități comune, pe grupuri mici și individuale de educare a limbajului la vârsta prescolară (importanța, specific, organizare, conducere și desfășurare):

- Lectura după imagini;
 - Convorbirea;
 - Povestirea
 - Jocul didactic
 - Memorizarea
7. Rolul educatoarei în educarea limbajului la prescolari (specific, metode și mijloace pentru prevenirea și înlăturarea greselilor fonetice, gramaticale și de sens).
 8. Notarea sistematică a observațiilor educatoarei asupra evoluției limbajului copilului prescolar.
 9. Pregătirea educatoarei pentru activitățile de educare a limbajului.
 10. Organizarea spațiului clasei pentru stimularea comunicării și a evoluției copilului prescolar în planul limbajului.
 11. Aspecte ale educării limbajului la vârsta prescolară în vederea pregătirii copilului pentru etapa de scris-citit din clasa I.
 12. Criterii de selectare a textelor literare.
 13. Calitățile întrebărilor.
 14. Proiectarea didactică a activităților în învățământul prescolar.
 15. Managementul grupei.
 16. Evaluarea în învățământul prescolar.

BIBLIOGRAFIE

1. **Dumitrana, Magdalena** - "*Educarea limbajului in invatamantul prescolar*" vol.I Comunicarea orala, Editura Compania, Bucuresti, 1999
2. **Kolumbus, E.S.** - "*It is tomorrow yet?* - tradusa in limba romana cu titlul "*Didactica prescolara*" de **Magdalena Dumitrana**, Editura V&I Integral, Bucuresti, 1998
3. **Mitu, Florica** - "*Metodica activitatilor de educare a limbajului*", Editura Pro Humanitas, Bucuresti, 2000
4. **Preda, Viorica** - "Copilul si gradinita" Urgenta 2000: pariul limbajului si al comunicarii, Editura Compania, Bucuresti, 1999
5. **Varzari, Elena; Taiban, Maria; Manasia V.** - "*Metodica cunoasterii mediului inconjurator si a dezvoltarii vorbirii in gradinita de copii*" (Manual pentru liceele pedagogice de educatoare), E.D.P., Bucuresti, 1967
6. **Wallon, H.** - "*Evolutia psihologica a copilului*", E.D.P., Bucuresti, 1978

GRADUL DIDACTIC I si PERFECTIONARE

Educatoare si invatatori

(absolventi ai Scolilor Normale si ai Colegiilor Universitare Pedagogice de Institutiori)

Principii generale de elaborare a tematicilor pentru lucrarile metodic-stiintifice si pentru perfectionare

In procesul de aducere a reformei invatamantului la nivelul scolii un rol esential il detin, pe de o parte, descentralizarea sistemului de invatamant, iar, pe de alta parte, realizarea programelor de formare a personalului didactic.

Imbinarea intre desfasurarea macroprogramelor de reforma cu crearea conditiilor manifestarii scolii in calitate de principal actor al reformei constituie in viitorul imediat conditia esentiala a reusitei reformei invatamantului.

In acest context, apreciem in mod deosebit contributia pe care Scolile Normale au avut-o pana acum in aceasta directie. De aceea, in continuare consideram necesara conlucrarea Colegiilor Universitare Pedagogice de institutori pentru invatamantul prescolar si primar cu Scolile Normale in elaborarea temelor pentru lucrarile metodic-stiintifice intocmite in vederea obtinerii gradului didactic I precum si a celor pentru perfectionare.

Ca urmare a acestui fapt, ne propunem sa contribuim doar cu cateva sugestii:

- Întrucât lucrarea pentru obținerea gradului didactic I este metodic-științifică, fiecare temă va fi însoțită de o abordare didactică vizând: proiectarea conținuturilor, strategiile didactice, organizarea activităților de predare-învățare-evaluare pe fondul inovării practicii didactice, al cercetării procesului de învățământ și al problemelor ridicate sau impuse de reforma învățământului.
- Temele pentru perfectionare vor aduce in atentie candidatilor aspecte de interes ale nivelului de invatamant vizat, in contextul actual al reformei: cunoasterea si aplicarea noilor programe, managementul grupului de copii/clasei de elevi, managementul unitatii de invatamant, organizarea mediului educational, metode noi de invatare, evaluarea etc.

COLECTIVUL DE ELABORARE

1. **prof. Vasile Molan** - Scoala Normala "Elena Cuza", Bucuresti
2. **insp. Rodica Branisteanu** - I.S.J. Bistrita Nasaud
3. **insp. Conona Petrescu** - I.S.M.B
4. **insp. Elvira Miron Boca** - I.S.J. Cluj
5. **insp. Clara Pretzinger** - I.S.J. Harghita
6. **insp. Mioara Avram** - I.S.J. Mures
7. **insp. Iulia Kovacs** - I.S.J. Mures
8. **insp.gen. Viorica Preda** - M.E.N.

Programele au fost avizate de Comisia Nationala de Specialitate pentru invatamantul prescolar in data de 29 februarie 2000.

NOTA:

- Pana la sfarsitul anului scolar 1999-2000 vor aparea materiale-suport pentru pregatirea educatoarelor, in special la disciplina *Metodica predarii activitatilor de educare a limbajului in invatamantul prescolar*.
- Se recomanda ca materialele bibliografice recomandate sa existe in inspectoratele scolare judetene (cel putin un exemplar la biblioteca specialitatii), in biblioteca Casei Corpului Didactic si chiar in biblioteca educatoarelor constituita la nivelul unitatii de invatamant.